

УДК 37.017

**ІГРАШКА З ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ В СУЧАСНОМУ
ПОБУТОВОМУ ІНТЕР'ЄРІ**

Ю. С. ЯГЕЛЬНИЦЬКА, Л. Б. ДЕМИДЧУК
Львівський торговельно-економічний університет

Інтер'єрні ляльки – це не іграшки для дітей (маленьким дітям їх давати не можна), у них інше призначення. Колекційні, декоративні інтер'єрні ляльки відкривають нові можливості для дизайну, стають чудовим доповненням інтер'єру будь-якого стилю: і класичного, і етнічного, і сучасного, модерного. Завдяки оригінальності вони займають почесне місце серед інших предметів декору – статуєток, ваз, свічників, штучних квітів тощо, прикрашають не тільки оселі, а й місця відпочинку, клуби, бібліотеки, ресторани, кав'ярні та ін. Зі смаком виконана лялька чи інша іграшка пожвавить будь-яку кімнату, створить у ній особливий настрій і затишок, стане чудовим арт-об'єктом, яким хочеться милуватися.

Характерна інтер'єрна лялька – це лялька з виразною зовнішністю, що відображає певні емоції, настрої. Це тенденція останніх років, коли інтер'єри почали оформляти креативно, а декоративні, зокрема, текстильні ляльки, стали модними. Різноманітність рішень цих декоративних авторських іграшок дає можливість доповнити й оживити інтер'єр будь-якого приміщення. На користь текстильних акцентів говорить те, що [1]:

- авторська лялька прикрашає класичний, етнічний або ультрасучасний інтер'єр;
- текстильна іграшка створює в приміщенні особливий настрій і комфорт, оживляє навіть сіру й нудну кімнату;
- текстильними іграшками декорують не тільки житлові приміщення. Як «родзинки» їх використовують в оформленні барів, кафе, магазинів, перукарень, інших громадських приміщень.

Серед популярних зарубіжних текстильних інтер'єрних іграшок виокремлюють (рис. 1):

- **лялечки Tilda** з рум'яними щічками норвезького дизайнера Tone Finnanger (рис. 1, а). Пропорції тіла не відповідають людським: руки й ноги довгі, а голова маленька, нижня частина зазвичай повна;

- ідея ляльки **Сніжка (лялька з великими ногами)** належить російському дизайнерові Тетяні Конне (рис. 1, б). На обличчях у сніжок схематично позначають тільки очі-крапочки;

- **Ляльки Горджус** шотландської художниці Suzanne Woolcott (рис. 1, в). Маленький зріст (не більше 30 см), тоненькі ніжки, ручки з чотирма пальчиками, чорненьке пряме волосся, крихітні оченята, простеньке вбрання, обов'язково смугасті панчохи – особливості ляльок;

- **Тряп'єнси (корейські Барбі)** (рис. 1, г). Це невеликі лялечки з витонченою статурою в пишних вбраннях, із вишуканою зачіскою й аксесуарами (віяла, парасольки, сумочки, квіти, м'які іграшки). Текстильних

Барбі прикрашають сережками, намистом, ланцюжками, натуральними камінчиками, добирають взуття;

– **ляльку-гарбузоголовку** вирізняє характерна форма голови, яка складається з декількох частин (клинів), а посередині обличчя прокладений шов (рис. 1, д);

– **кавові ляльки-іграшки** (рис.1, е) пошиті з бавовняної тканини, тоновані розчином кави, кориці й ванілі, а для закріплення аромату та запаху – запечені в духовці;

– **іграшки з панчохи** (рис.1, ж) виконуються в техніці «скульптурний текстиль» (панчішна техніка). Ляльки роблять на каркасі (дріт, картон, на плящі), а деякі майстри виготовляють портретні ляльки.

Рис. 1. Сучасні зарубіжні текстильні інтер'єрні іграшки [2]

Інтер'єрна іграшка не просто данина моді, а художній твір певного напрямку, стилю. Особливо актуальною для нас буде лялька в українському вбранні. Історично «прабабцею» сучасної української інтер'єрної ляльки-іграшки вважають ляльку-мотанку, виготовлену з текстильних матеріалів суто ручним способом. Правда вони на-сьогодні стали виключно експонатами музейних експозицій (часто їх ідентифікують, як ляльки – «магодзи»), і навіть в якості сувенірної продукції використовуються дуже рідко. Доречі, значна їх кількість, що відноситься переважно до 1910-1930-х рр. минулого сторіччя, експонуються в музеї іграшки в Загорську під Москвою (Російська Федерація). Там вони фігурують в основному як «ляльки з України» [3].

В Україні та далеко за її межами відомі та користуються популярністю «ляльки-мотанки» сучасних українських майстринь Оксани Цюпи, Людмили Тесленко-Пономаренко, Ірини Вербицької (рис. 2) та багатьох інших.

Рис. 2. Авторські роботи майстрині народної творчості Ірини Вербицької (м. Чортків, Тернопільська обл.) [4]

Проте і сьогодні серед розмаїття сучасних інтер'єрних ляльок-іграшок народні ляльки з тканин та інших текстильних матеріалів є особливим видом національної сувенірної продукції і стають все більш і більш популярними.

Окремо треба виділити своєрідний оригінальний напрям *фелтінгу* – особливу техніку рукоділля, в процесі якої за допомогою спеціальних голок для валяння шерсті створюються малюнки на тканині або повсті, об'ємні іграшки, панно, декоративні елементи, предмети одягу або аксесуари, інтер'єрні іграшки тощо.

Безумовно першими серед фахівців цього напрямку творчості називають досить відомих майстрів з РФ – Н. Кравцову (рис. 3 а, б) та Т. Баракову (рис. 3 в, г), а також майстриню з Харкова (Україна) О. Федорак (рис. 4).

Рис. 3. Авторські роботи майстрів народної творчості техніки фелтінг [5]

Рис. 4. Авторські роботи Олени Федорак (м. Харків) фелтінг [6]

Сучасне різноманіття іграшок вражає, але незмінною залишається мода на іграшкові вироби ручної роботи. І поряд із зшитими з тканин популярними ляльками Тільда, валяні із повсті маленькі ведмедики, зайченята та ін., стають улюбленим декоративним предметом не тільки для дитини а і для дорослого.

Миколаївські майстрині Інна Данченко, Ксенія Культенко й Олена Міщенко створюють дивовижні вироби з вовни, також використовуючи техніку сухого валяння «фелтінг» для виготовлення об'ємних іграшок, прикрас і елементів одягу, використовуючи і таким чином зберігаючи стародавні народні традиції українського Прибужжя (рис. 5).

Часи змінюються, а попит на вироби ручної роботи зростає. Тому з упевненістю можна стверджувати, що саморобна іграшка – не просто данина моді, вона є традицією. При цьому аналіз структури світового ринку продукції творчих індустрій свідчить, що він сьогодні є одним із самих динамічних сегментів економіки як розвинених країн, так і країн, що розвиваються. Згідно зі звітами ООН обсяг світового ринку творчих індустрій за останні десять років зріс удвічі. А Україна у цій загальній структурі займає частку лише у 0,14 %.

І сьогодні серед розмаїття сучасних іграшок милі та кумедні, «теплі» іграшки з повсті у техніці фелтінгу набувають своєї популярності. Подальші дослідження народної іграшки ручного виробництва вбачаємо у вивченні особливостей іграшок, виготовлених із інших матеріалів, специфіки їх

використання та поширення української народної культури через подальшу популяризацію виробів народної творчості.

Рис. 5. Авторські роботи майстринь фелтінгу Прибужжя [7]

Інтер'єрні ляльки – це не іграшки для дітей, у них зовсім інше призначення. Колекційні декоративні інтер'єрні ляльки – це нові можливості для сучасного дизайну. Вони є чудовим доповненням інтер'єру будь-якого стилю: класичного, етнічного, сучасного, модерного, тому й користуються такою шаленою популярністю.

Попри тисячолітню історію, відроджуватися це мистецтво почало лише останніми роками. Якщо ще донедавна світ задовольняли фабричні тиражовані іграшки, то зараз неабияку зацікавленість викликають авторські іграшки, створені за технологією *handmade*. Майстерно виконана інтер'єрна іграшка не тільки додасть особливої ошатностілюбій оселі, а й буде джерелом хорошого настрою та приємного затишку.

Література

1. Текстильна іграшка як декор, акцент і релакс. URL: https://zrk.ua/blog/ideas_for/9.
2. Сучасна інтер'єрна текстильна іграшка. URL: <https://history.vn.ua/2016/18.php>.
3. Просалова В. А. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / В. А. Просалова. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. – 516 с.
4. Демидчук Л. Б. Українська народна іграшка: минуле і сьогодення виробів народних / Л. Б. Демидчук. – Львів : В-во ЛКА, 2016. – Вип. 16 (Серія товарознавча). – С. 32-37.
5. Фелтинг: 10 мастериц. URL: <http://dotart.info/ru/articles/felting-10-masterits>.
6. Украинка создает мультфильмы из шерсти. URL: <https://www.segodnya.ua/regions/kharkov/>.
7. Дивовижна сучасна іграшка від майстринь «Прибужжя». URL: <https://ocnt.com.ua/divovizhna-suchasna-igrashka-vid-majstrin-pribuzhzhya/>.